

**«Дефектология (олигофренопедагогика)» пәні бойынша
педагогтардың білімін бағалауға арналған тест спецификациясы
(2025 жылдан бастап қолдану үшін)**

1. Мақсаты: бастауыш, негізгі орта және жалпы орта білімнің жалпы білім беретін оқу бағдарламаларын, сонымен қатар арнайы білім беру мекемелерінде түзету-диагностикалық, түзету-дамытушылық, бейімделген (қысқартылған) жеке білім беру бағдарламаларын іске асыратын, білім беру ұйымдарында жұмыс істейтін педагог қызметкерлерді аттестаттау барысында педагогтардың (олигофренопедагогтар) білімін бағалауға арналған тест тапсырмаларын әзірлеу мақсатында құрастырылған.

2. Міндеті: педагогтардың біліктілік деңгейінің біліктілік талаптарға сәйкестігін анықтау.

3. Мазмұны: оқу бағдарламасына сәйкес «Олигофренопедагогика» пәні бойынша оқу материалдары енгізілген.

№	Тақырып	№	Тақырыпша	Оқыту мақсаттары
01	Олигофренопедагогика мен олигофренопсихологиялық теориялық негіздері	01	Олигофренопедагогика педагогика ғылымы және зерттеу әдісі ретінде	Зияты зақымдалған балаларды оқыту және тәрбиелеу теориясының теориялық және әдіснамалық негіздерін, зерттеу әдістері туралы білу
		02	Шетелде және ҚР-да зияты зақымдалған балаларға көмек көрсетудің даму тарихы.	Зияты зақымдалған тұлғаларға білім берудің отандық жүйесіндегі, олигофренопедагогиканың даму және қалыптасу тарихын білу.
		03	«Зияттың зақымдалуы» және «психикалық дамудың тежелуі» түсінігі және жіктелуі.	Зияттың зақымдалу себептерін, зияттың зақымдалу түрлерін білу және түсіну, зияттың кемістігінің жіктелуін анықтау
		04	Зияты зақымдалған тұлғалар психологиясының пәні мен міндеттері	Теориялық негіздерін білу, зияты зақымдалған адамдардың психологиялық ерекшеліктерін анықтау
		05	Олигофренопсихологияның қалыптасу және даму тарихы	Олигофренопсихологияның ғылым ретінде дамуының негізгі тарихи кезеңдері туралы білу
		06	Зияты зақымдалған балалардың психикасын зерттеу әдістері	Зияты зақымдалған балалардың психикасын зерттеу әдістері туралы теориялық теориялық құзыреттіліктерге ие болу
02	Зияты зақымдалған тұлғаларға білім берудің педагогикалық жүйесі. интелекта	07	Психолого-медико-педагогикалық кеңес берудің құрылымы мен қағидалары.	ПМПК қызметін ұйымдастыру, білім беру қажеттіліктерін бағалау және зияты зақымдалған балаларға білім алу үшін арнайы жағдайлармен қамтамасыз ету бойынша теориялық құзыреттіліктерге ие болу

		08	Ерте және мектеп жасына дейінгі зияты зақымдалған балаларға арнайы білім беру жүйесі.	Ерте және мектеп жасына дейінгі зияты зақымдалған балаларға арнайы білім беру жүйесін білу және түсіну
		09	Зияты зақымдалған балаларға арналған арнайы мектеп.	Зияты зақымдалған балаларға арналған арнайы мектептің мақсаты мен міндеті, құрылымы, қағидалары, алқалы басқару органдары, мектепшілік бақылау туралы білу
		10	Зияты зақымдалған тұлғаларды әлеуметтік еңбекке бейімдеу және қолдау жүйесі.	Зияты зақымдалған тұлғаларды әлеуметтік еңбекке бейімдеу және қолдау бойынша құзыреттіліктерге ие болу.
		11	Зияты зақымдалған балаларды психологиялық-педагогикалық қолдау, сүйемелдеу.	Зияты зақымдалған балаларды психологиялық-педагогикалық қолдау ерекшеліктерін білу
03	Основы дидактики олигофренопедагогики	12	Арнайы білім беру қажеттіліктері және зияты зақымдалған балаларға арналған арнайы білім мазмұны	Арнайы білім беру мазмұны (арнайы оқу пәндері, арнайы оқу бағдарламалары, оқулықтар) және мүмкіндігі шектеулі балалардың ерекше білім беру қажеттіліктері бойынша теориялық құзыреттіліктерге ие болу
		13	Арнайы білім беруді ұйымдастырудың принциптері, әдістері мен формалары, ақыл-ой кемістігі бар оқушылардың білімін бақылау және бағалау	Зияты зақымдалған балаларды оқытудың принциптері мен міндеттері, арнайы білім берудің технологиялық негіздері және оқытуды ұйымдастыру формалары, зияты зақымдалған балалардың білімін бақылау және бағалау туралы білу.
		14	Арнайы мектепте оқушыларды еңбекке тәрбиелеу жүйесі	Арнайы мектептегі оқушыларды еңбекке баулу сабағының кезеңдері мен мазмұнына қарай еңбекке баулуды ұйымдастыру саласындағы теориялық құзыреттіліктерге ие болу
04	Зияты зақымдалған балаларды арнайы мектепте тәрбиелеу жүйесі	15	Зияты зақымдалған балаларды тәрбиелеу ерекшеліктері	Зияты зақымдалған балаларды тәрбиелеу ерекшеліктерін білу.
		16	Зияты зақымдалған балаларды тәрбиелеудің қағидалары, әдістері мен құрылымы.	Зияты зақымдалған балаларды тәрбиелеудің құрылымы, қағидалары, әдістері туралы білу.

		17	Зияты зақымдалған балаларды арнайы мектепте тәрбиелеу формалары.	Зияты зақымдалған балаларды арнайы мектепте тәрбиелеу формаларының классификациясы жөніндегі білімдерін айқындау.
		18	Зияты зақымдалған балаларды оқыту мен тәрбиелеуде мектеп пен отбасының арасындағы байланыс.	Зияты зақымдалған балаларды оқыту мен тәрбиелеуде мектеп пен отбасының арасындағы байланыс формалары жөнінде білу.
05	Психикалық дамуы жеңіл зақымдалған балалар дамуының психологиялық ерекшеліктері	19	Психикалық дамуы жеңіл зақымдалған балалар психологиясының пәні мен міндеттері	Психикалық дамуы зақымдалған баланың психикалық және әлеуметтік дамуының жалпы тенденциялары, ауырлық дәрежесі мен этиопатогенетикалық белгілері бойынша психикалық дамуы тежелген балалардың жіктелуі туралы білу.
		20	ПДТ балалардың психологиялық ерекшеліктері.	Психикалық дамуы тежелген балалардың этиологиясы, психологиялық ерекшеліктері, тұлға және эмоционалды-еріктік сфераның ерекшеліктері туралы түсіндіру.
06	Зияты зақымдалған балалардың психологиялық даму ерекшеліктері	21	Зияты зақымдалған бала психологиясының пәні мен міндеттері	Олигофренопсихологияның теориялық негіздері, пәні мен міндеттері, сабақтас ғылымдармен байланысы бойынша теориялық құзыреттіліктеріне ие болу.
		22	Тежелу түрі бойынша дизонтогонездегі психикалық дамуы	Дизонтогенездің негізгі түрлері, оның ішінде артта қалу түрі (олигофрения, деменция, ақыл-ой кемістігі) туралы білімдерін анықтау
07	Зияты зақымдалған баланың танымдық іс-әрекетінің даму ерекшеліктері	23	Зияты зақымдалған баланың қабылдау және сезіну ерекшеліктері	Зияты зақымдалған баланың қабылдау және сезіну ерекшеліктері туралы білімді анықтау
		24	Зияты зақымдалған баланың есте сақтау қабілеті мен зейін ерекшеліктері	Зияты зақымдалған баланың есте сақтау қабілеті мен зейін ерекшеліктері туралы білімді анықтау
		25	Зияты зақымдалған балалардың сөйлеу тілінің дамуы мен ерекшеліктері	Зияты зақымдалған балалардың сөйлеу тілінің дамуы мен ерекшеліктері туралы білімді анықтау

		26	Зияты зақымдалған баланың ойлауы	Зияты зақымдалған баланың ойлау процестерінің ерекшеліктері туралы білімді анықтау
08	Зияты зақымдалған баланың жеке тұлғалық және эмоционалды-ерікті саласының даму ерекшеліктері	27	Зияты зақымдалған баланың жеке тұлғалық даму ерекшеліктері	Зияты зақымдалған баланың жеке тұлғалық даму ерекшеліктері туралы білімді анықтау
		28	Зияты зақымдалған баланың эмоционалды-ерікті саласының даму ерекшеліктері	Зияты зақымдалған баланың эмоционалды-ерікті саласының даму ерекшеліктері туралы білімді анықтау
09	Зияты терең зақымдалған балаларды тәрбиелеу және оқыту	29	Зияты терең зақымдалған балалардың психологиялық-педагогикалық сипаттамасы	Зияттың терең зақымдалуының себептері, психикалық ерекшеліктері туралы білімді анықтау
		30	Зияты терең зақымдалған балаларды тәрбиелеу және оқыту	Зияты терең зақымдалған балаларды оқыту мен тәрбиелеуді ұйымдастырудың негізгі тәсілдері туралы білу және пайдалану
Мәнмәтіндік тапсырмалар (мәтін, кесте, графика, статистикалық ақпараттар, суреттер және т.б).				

4. Тапсырма мазмұнының сипаттамасы:

Олигофренопедагогика арнайы педагогиканың пәндік саласы болып табылады: олигофренопедагогиканың теориялық негіздері, ҚР-да және шетелде зияты зақымдалған балаларды оқыту мен тәрбиелеу теориясы мен практикасын дамыту мәселелері, Зерттеу әдістері, интеллектісі бұзылған адамдардың психикалық даму ерекшеліктері. "зияты зақымдалған" және "психикалық дамудың тежелуі" теориясының білімін тексеруге, ақыл-ой кемістігі бар адамдарға арнайы білім беру дидактикасына, зияты зақымдалған балаларды тәрбиелеу теориясы мен практикасына, еңбекке оқыту мен әлеуметтік-еңбекке бейімдеуге арналған арнайы білім беру қызметтерінің жүйесіне бағытталған мәселелер. Олигофренопсихология арнайы психологияның құрамдас бөлігі ретінде, зияты зақымдалған баланың қазіргі психологиясының негізгі теориялық ережелері, шегіну түрі бойынша девиантты дамуға тән жалпы және жеке психологиялық заңдылықтар, зияты зақымдалған балалардың психикалық дамуының негізгі заңдары мен процестерін, психология ұғымдары мен терминологияларын, нақты материалды, ғылыми жетістіктердің теориялық және қолданбалы маңыздылығын тексеруге бағытталған мәселелер олигофренопсихология, зияты зақымдалған баланың психикасын зерттеу әдістері, зияты зақымдалған баланың танымдық белсенділігі мен жеке басы, оның ішінде зияты шамалы және айқын бұзылулары бар.

5. Тесттің бір нұсқасындағы тест тапсырмаларының қиындығы: Тест тапсырмаларының қиындығы 3 деңгейде беріледі: базалық деңгейде (А) – 26 %; орташа деңгейде (В) – 60 %; жоғары деңгейде (С) – 14 %.

Базалық деңгейдегі тест тапсырмалары қарапайым білім мен дағдыларын пайдалануға, тестіленушінің ең төменгі дайындық деңгейіне баға беруге, белгілі бір нұсқаулардың көмегімен әрекеттерді орындауға, қарапайым дәлелдер мен ұғымдарды пайдалануға негізделген.

Орташа деңгейдегі тест тапсырмалары негізгі білім мен дағдыларын дұрыс пайдалануға, жаңа жағдайларда қарапайым модельдерді тануға, деректерді талдау мен салыстыруға, жүйелеуге, дәлелдерді қолданып, ақпаратты жалпылау мен қорытынды жасау қабілеттерін бағалауға негізделген.

Жоғары деңгейдегі тест тапсырмалары неғұрлым күрделі білім мен дағдыларын пайдалануды, тапсырмалардың күрделі модельдерін тануды, мәселелерді шешу үшін білім мен дағдыларын біріктіруді, күрделі ақпаратты немесе деректерді талдауды, пайымдауды, тұжырымдарды негіздеуге бағытталған.

6. Тест тапсырмаларының формалары: Бір дұрыс жауапты таңдауға арналған жабық формадағы тест тапсырмалары.

7. Тест тапсырмаларын орындау уақыты: Бір тапсырманы орындаудың орташа ұзақтығы 1,5 – 2 минутты құрайды.

8. Бағалау:

Аттестация кезінде тестілеудің жиынтық балы есептелінеді.

Төрт жауап нұсқасынан бір дұрыс жауап таңдалған тапсырма үшін орындалмаған – 1 балл, дұрыс тапсырмаға – 0 балл алады.

9. Ұсынылатын әдебиеттер тізімі:

1. Олигофренопедагогика негіздері. Оқу-әдістемелік құрал / құрастырушылар: Ж.Т. Измайлова, Г.Б. Туралина, С.А. Абилева. – Павлодар, ПМПИ, 2012

2. Байтұрсынова А.А Арнайы педагогика: проблемалар мен даму болашағы: Оқу құралы. - Алматы: 2008

3. Қ. С. Тебенова, А. Р. Рымханова Арнайы психология: Оқулық. Алматы: ЖШС РПБК «Дәуір», 2011

4. Ғ.А. Абаева. Арнайы педагогика және психология негіздері. Оқу құралы - Алматы, 2014

5. Инклюзивтік білім беру жағдайында 8 санат бойынша ерекше білім беруде қажеттіліктері бар балаларды оқытуды ұйымдастыру. Әдістемелік ұсынымдар. – Астана: Ы. Алтынсарин атындағы Ұлттық білім академиясы, 2016

6. Психология детей с нарушениями интеллектуального развития: учебник для студ. учреждений высш. проф. образования / Л.М.Шипицына, В.М. Сорокин, Д.Н.Исаев и др.; под ред. Л. М. Шипицыной. — 2-е изд., стер. — М.: Издательский центр «Академия», 2014

7. Қ. Қ. Өмірбекова, Г.С.Оразаева, Г.Н. Төлебиева, Г. Б. Ибатова Логопедия. Оқулық: Жоғарғы педагогикалық оқу орындарының дефектология бөлімдерінің студенттеріне арналған оқулық Алматы: ЖШС РПБК «Дәуір», 2011